

Н. Дністрянська, Л. Чоренька (Львів, УКРАЇНА)

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПАМ'ЯТОК НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Інститут сталого розвитку ім. В.Чорновола,
Національний університет «Львівська політехніка»,
79013 Львів, вул. С.Бандери, 12, ел. пошта: d_natalja@ukr.net*

Важливими ресурсами етнічного туризму є пам'ятки народної архітектури, до яких відносять сільські та містечкові житлові й господарські будинки, а також споруди сакрального та громадського призначення (церкви, каплиці, божиці, школи, громадські комори тощо). Особливістю їхнього поширення є регіонально-етнічний та природний чинники. Народне будівництво України розвивалося за принципом спадкоємності, багато запозичило від попередніх культур, що відобразилося в тих пам'ятках, які збереглися до наших днів [2].

Значний туристичний потенціал мають об'єкти народної архітектури Тернопільської області, 97,81 % яких – це пам'ятки українського традиційного будівництва, що є логічним з огляду на моноетнічний характер цього регіону. Тернопільська область розташована в межах двох історико-географічних областей – Поділля (більша частина області) та Волині (її північна частина), що знайшло суттєве відображення в об'єктах народної архітектури.

Великий вплив на створення народної архітектури, характер будівель та їх розміщення мали природні умови. У кожному ландшафті формувалися особливі характерні для цієї території моделі будівель народного житла, при спорудженні якого використовували матеріал, що був доступний сільським мешканцям – глина, дерево, соломка. Ще однією особливістю традиційного народного будівництва Поділля є збереження у своїй конструкції багатьох архаїзмів, що зумовлено тяглістю культурних традицій.

Для Подільської частини Тернопільщини традиційні житлові і господарські будівлі зводились з глини (болота) і соломи. Такі пам'ятки збереглися в с. Глібів, с. Крогулець, с. Вікно, с. Пізнанка (Гусятинського району), с. Зелений Гай, с. Щутраненці, с. Шутраменці, с. Блищанка (Заліщицького району), в м. Збараж та с. Нижні Луб'яки (Збараського району), с. Млинівці (Зборівського району), с. Білозірка, с. Ланівці (Ланівецького району), с. Підлісне, с. Велеснів (Монастирецького району), с. Гнилички, с. Качанівка (Підволочиського району), с. Деренівка, с. Зубів, с. Перемилів, с. Сороцько, с. Світанок (Теребовлянського району), с. Острів (Тернопільського району), с. Колиндяни (Чортківського району). Що стосується Волинської частини регіону, то там визначальним є переважання дерев'яного будівництва, з частковим використанням глини і соломи. Хати збудовані з каменю (вапняку) – рідкісне явище, їх можна зустріти у Теребовлянському районі де стіни в будинках споруджували комбінованою технікою: низ – з каменю, верх – з вальків [1].

На спорудження житлових будівель важлива роль відводилась рельєфу. Так перші поселення Поділля були розташовані в днищі річкових долин, а згодом поселення з'являються в межиріччі. Народне житло перетворюється в садибу –

комплекс житлових і господарських будівель, без яких неможлива інтенсивна сільськогосподарська діяльність. Отже, характер місцевості був першим і головним чинником у створенні стилю народної архітектури.

Серед об'єктів народної архітектури особливе місце займають церкви та громадські будівлі, зокрема, школи. Тому сакральна і громадська народна архітектура є найбільш багатою з мистецького погляду. Для Тернопільщини характерним є галицько-подільський тип церковного будівництва. Його особливість – тридільна будова з одним або трьома верхами, які бувають на восьмигранних барабанах, форма яких змінювалась в залежності від часу.

Найпростішим типом такої споруди є церква 1773 р. з с. Соколів Бучацького району [1]. Цікавими також є дерев'яні церкви м. Бережан (святого Миколая, 1691 р.), с. Урмань Бережанського району, с. Зелене та с. Копичинці Гусятинського району (Воздвиження Чесного Хреста, 1630 р.), с. Щепанів Козівського району (Введення в храм Богородиці, 1638 р.), с. Медин Підволочиського району (Церква Покрови Пресвятої Покрови 1862 р.).

Отже, пам'ятки народної архітектури Тернопільської області можуть бути важливим ресурсом організації етнічного туризму, але перспективи їх використання залежатимуть від створення належних інфраструктурних передумов розвитку в'їзного туризму.

Література

1. Данилюк А. *Поклонися народному зодчому*. Львів, Свічадо. 1995. - 62 с.
2. *Народне будівництво // Енциклопедія українознавства. Словникова частина. Т. 5. Львів: НТШ, С. 1689 – 1690.*